

Lietuvos universitetų rektorių konferencija

Seksualinio priekabiavimo prevencijos ir atvejų nagrinėjimo gairės

Jolanta JANUTĖNIENĖ, Agnė BRAZIULIENĖ, Jurga CIBULSKIENĖ, Tomas BERKMANAS, Virginijus KLIŽENTIS, Rūta KAZLAUSKAITĖ, Viktorija ŽILINSKAITĖ, Vaidotas VAIČAITIS, Rita TOLEIKIENĖ

2020

TURINYS

PRATARMĖ	2
ĮVADAS	3
I. PAGRINDINĖS SĄVOKOS	3
II. BENDROSIOS NUOSTATOS	4
III. UNIVERSITETO BENDRUOMENĖS INFORMAVIMAS IR ŠVIETIMAS	5
IV. KONSULTAVIMAS IR PRANEŠIMAS	6
V. PRANEŠIMO NAGRINĖJIMAS	7
VI. KONFIDENCIALUMO PRINCIPŲ ĮGYVENDINIMAS	9
VII. SANKCIJŲ TAIKYMAS	9
VIII. APELIACIJOS TEIKIMAS	10
ŠALTINIAI	11
PRIEDAS	12

Pratarmė

Seksualinio priekabiavimo (toliau vadinama priekabiavimu) prevencijos ir atvejų nagrinėjimo gairėmis siekiama supažindinti akademinę bendruomenę su priekabiavimo kaip akademinės etikos pažeidimo ypatumais, jo prevencijos priemonėmis ir pažeidimo nagrinėjimo bei sprendimų priėmimo procedūromis.

Šios gairės parengtos remiantis įvairiose šalyse taikoma praktika, reglamentuota Kanados, Jungtinių Amerikos Valstijų, Australijos, Airijos ir Švedijos mokslo ir studijų institucijų dokumentų nuostatomis.

Rengiant gaires buvo atsižvelgta į Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos ir kitų Europos šalių nacionalinių lygybės institucijų (angl. National Equality Bodies) tyrimų dėl galimos diskriminacijos atlikimo praktiką.

Reiškiamą padėką Dr. Loretai Tauginienei, inicijavusiai šių gairių rengimo darbų pradžią ir prisidėjusiai prie proceso. Šioms gairėms parengti buvo organizuoti keturi susitikimai. Reiškiamą padėką susitikimus priėmusiems universitetams – Vilniaus universitetui ir Lietuvos sveikatos mokslų universitetui.

Viktorija Žilinskaitė
LURK Laikinosios akademinio sąžiningumo ir etikos
darbo grupės vadovė

IVADAS

1. Kiekvienas universiteto bendruomenės narys gerbia kito universiteto bendruomenės nario orumą, mandagiai ir pagarbiai bendrauja, savo elgesiu užtikrina darbo aplinką, kurioje kitas universiteto bendruomenės narys nepatiria priešiško, neetiško, žeminančio, agresyvių, užgaulių, įžeidžiančių veiksmų [D4]. Priekabiavimas yra nepriimtina elgesio forma universitete, nes toks elgesys žeidžia kito asmens orumą, pažeidžia akademinę laisvę, sukuria nepageidaujamą atmosferą ir trukdo įgyvendinti universiteto misiją. Universitetas yra atsakingas už darbo sąlygų, kurios užkirstų kelią priekabiavimui ir patyčių kultūrai akademinėje bendruomenėje, sudarymą.

2. Šios gairės netaikomos universiteto bendruomenės narių santykiams privačioje erdvėje arba kai tai nesuję su universiteto akademiniais ar darbo santykiais. Draudžiama piktnaudžiauti šiose gairėse nustatytais taisyklėmis taip, kad jos pažeistų akademinės laisvės ir nekaltumo prezumpcijos principus. Vadovaujantis konstituciniu universitetų autonomijos principu, šiose gairėse nurodytas priekabiavimo nagrinėjimo procedūras, pritaikytas prie universiteto specifikos, įsidedia kiekvienas universitetas savarankiškai.

I. PAGRINDINĖS SĄVOKOS

3. Šiose gairėse vartojamos šios pagrindinės sąvokos:

3.1. *Atsakingas asmuo* (asmens universiteto struktūroje) – universiteto valdymo organo paskirtas darbuotojas (-ai) ar padalinys, kuriam (-iems) pavedama funkcija priimti universiteto bendruomenės narių pranešimus ir juos nagrinėti, vykdyti konsultacijas, teikti rekomendacijas priekabiavimo klausimais, vykdyti prevencijos priemones ir prižiūrėti kovos su priekabiavimu tvarkos įgyvendinimą universitete.

3.2. *Nepagrįstas pranešimas* yra toks, kuriuo siekiama pakenkti skundžiamajam arba jį pažeminti [D6]. Toks pranešimas laikomas šmeižikišku.

3.3. *Nepriimtini ar nepageidaujami seksualinio priekabiavimo fiziniai veiksmai* apima:

3.3.1. prisilietimą (pvz., plekšnojimą, glostymą, glamonėjimą [D1], grybštelėjimą, siekimą pabučiuoti, bučiavimą, kai asmuo išreiškė aiškų nesutikimą [D9];

3.3.2. persekiojimą [D8];

3.3.3. lytinių santykių siekimą ar lytinius santykius, kai asmuo išreiškė aiškų nesutikimą. Universitetas privalo informuoti asmenį dėl galimybės kreiptis į teisėsaugos institucijas [D7].

3.4. *Nepriimtini ar nepageidaujami seksualinio priekabiavimo neverbaliniai veiksmai* apima:

3.4.1. seksualinio turinio filmuotos medžiagos, nuotraukų, piešinių ar kitų vaizdinių priemonių rodymą, siuntimą ar dovanojimą [D1];

3.4.2. genitalijų rodymą.

3.5. *Nepriimtini ar nepageidaujami seksualinio priekabiavimo verbaliniai veiksmai* apima:

3.5.1. seksualinio turinio pasisakymus ar užuominas, žeminančias moteris ir vyrus ar lytį dėl fizinių savybių ir manierų [D1];

3.5.2. seksualinio turinio pasisakymus, kuriais siekiama pasityčioti iš kito asmens [D1];

3.5.3. pasimatymų, apsikabinimų reikalavimą, kai asmuo išreiškė aiškų nesutikimą [D1, D5];

3.5.4. seksualinių paslaugų reikalavimą (pvz., mainais už pageidaujamą pažymį ar kitą akademinę galimybę) [D1];

3.5.5. seksualinių fantazijų patenkinimo reikalavimą [D5].

3.6. *Nukentėjusysis* – universiteto bendruomenės narys, prie kurio seksualiai priekabiavo kitas universiteto bendruomenės narys universiteto veiklų metu.

3.7. *Pranešimas* – žodinis ar rašytinis informacijos apie seksualinį priekabiavimą pateikimas [D4].

3.8. *Seksualinis priekabiavimas* – asmeniui, prie kurio priekabiaujama, nepriimtinas ar šio asmens nepageidaujamas fiziniais, verbaliniais ar neverbaliniais veiksmais išreikštas seksualinio pobūdžio elgesys, nurodytas šių gairių 3.3, 3.4 ir 3.5 punktuose [D11]. Seksualinio priekabiavimo tikslas yra seksualinis pasitenkinimas, siekis pažeminti žmogų, pademonstruoti savo viršenybę, o seksualinio priekabiavimo veiksmai gali būti atlikti: 1) turint galią dėl einamų pareigų (pvz., esant pavaldumo santykiams, hierarchiškai nelygiaverčiams santykiams), 2) turint galią dėl sprendimo priėmimo (pvz., sprendimo dėl pasiekimų įvertinimo, pripažinimo ar paaukštinimo) ir / ar 3) galią grindžiant prievarta (pvz., sukeltiant psichologinę ir fizinę baimę) ir / ar 4) tarp lygiaverčių, vienodo statuso asmenų.

3.9. *Skundžiamasis* – asmuo, dėl kurio elgesio pateiktas pranešimas apie priekabiavimą [D4].

3.10. *Universiteto bendruomenė* – akademinės bendruomenės nariai, valdymo organų nariai, darbuotojai (ne akademinės bendruomenės nariai), alumnai, universitetui nusipelnę asmenys (pvz., emeritai), garbės nariai (pvz., garbės daktarai, garbės profesoriai), mecenatai, studentai ir klausytojai, įskaitant asmenis, studijuojančius ar dirbančius pagal mainų ar bendradarbiavimo programas.

4. Universiteto bendruomenės nariai savo veiksmuose vadovaujasi lyčių lygybės, nediskriminavimo ir priekabiavimo draudimo principais, nustatytais Lietuvos Respublikos darbo kodekse, Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatyme ir kituose įstatymuose. Šios gairės neapima seksualinio priekabiavimo, nustatyto Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse, sudėties ir baudžiamojo persekiojimo veiksmų. Šių gairių 3.3–3.5 punktuose nurodyti veiksmai nesudaro baigtinio sąrašo.

5. Šių gairių 3.3–3.5 ir 3.9 punktuose nurodyti veiksmai gali pasireikšti per asmeninį kontaktą, telefonu, laiškais, elektroniniais laiškais, socialiniuose tinkluose ar kitomis elektroninėmis ir rašytinėmis priemonėmis [D10].

II. BENDROSIOS NUOSTATOS

6. Universitetas turėtų paskirti bent vieną atsakingą asmenį, į kurį būtų galima kreiptis dėl priekabiavimo, ir viešai paskelbti informaciją apie jį / ją (pavardė, darbo adresas, darbo telefonas, darbo elektroninis paštas). Rekomenduotina paskirti daugiau negu vieną atsakingą asmenį, nes ir atsakingas asmuo gali būti apkaltintas priekabiavimu. Tokiu atveju pranešimą turėtų nagrinėti kiti universiteto rektoriaus ar jo įgalioto asmens paskirti asmenys [D3].

7. Universitetas ir/ar nukentėjusysis dėl priekabiavimo atvejo gali kreiptis ir į išorės institucijas (pvz., policiją, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybą) ir informuoti jas apie priekabiavimo atvejį ir / ar perduoti joms jo nagrinėjimą, jei galima pažeidimą įvykdė asmuo, kurio atžvilgiu universitetas neturi jurisdikcijos imtis kokių nors veiksmų [D8].

Nukentėjusysis gali nuspręsti apie priekabiavimo atvejį informuoti universitetą, bet nepranešti apie jį policijai ir / ar Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai, ar atvirksčiai [D8].

8. Išorės institucijų (policijos ar Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos) vykdomas atvejo nagrinėjimas neužkerta kelio universitetui atlikti savo tyrimą, tačiau universiteto tyrimas gali būti laikinai atidėtas, kol yra renkami įrodymai išorės institucijų (policijos) tyrimui. Tokiu atveju universitetas gali priimti tarpinius sprendimus, jei jie yra reikalingi nukentėjusiojo ir / ar universiteto bendruomenės saugumui užtikrinti [D10]. Jei išorės institucijos pradeda tyrimą universitetui jau pradėjus savo tyrimą, pasitaręs su nukentėjusiuoju, universitetas gali tęsti arba suspenduoti savo atliekamą tyrimą.

III. UNIVERSITETO BENDRUOMENĖS INFORMAVIMAS IR ŠVIETIMAS

9. Universiteto bendruomenės informavimą ir švietimą vykdo universiteto paskirtas asmuo, atsakingas už priekabiavimo prevencijos programos įgyvendinimą.

10. Asmuo, atsakingas už priekabiavimo prevencijos programos įgyvendinimą, vykdo šias funkcijas [D4]:

10.1. konsultuoja universiteto bendruomenės narius priekabiavimo prevencijos klausimais;

10.2. periodiškai vykdo dokumentų, reglamentuojančių priekabiavimo prevenciją, tyrimą ir padarinių sumažinimą, laikymosi stebėseną;

10.3. esant reikalui, atlieka universiteto bendruomenės narių apklausas priekabiavimo prevencijos klausimais;

10.4. teikia rekomendacijas universiteto bendruomenės nariams apsaugos nuo priekabiavimo klausimais;

10.5. įgyvendina priekabiavimo prevencijos priemones;

10.6. pagal poreikį universiteto bendruomenės nariams organizuoja priekabiavimo prevencijos mokymus.

11. Pagrindinis universiteto kovos su priekabiavimu programos įgyvendinimo principas yra greitai ir teisingai reaguoti į gautus pranešimus apie priekabiavimą [D2].

12. Siekiant išvengti priekabiavimo, bendruomenės nariams rekomenduojama laikytis šių principinių nuostatų [D4]:

12.1. Analizuoti savo elgesį ir vertinti, ar jis atitinka universiteto nustatytą tvarką.

12.2. Būti sąmoningiems, žinoti ar numanyti, koks elgesys gali būti laikomas priekabiavimu.

12.3. Būti atidiems ir jautriems vienas kitam, gerbti privatų gyvenimą, pažiūras, įsitikinimus, fizinį ir psichinį neliečiamumą, stengtis suvokti, ar žodžiu, raštu ar fiziniu veiksniu išreikštas elgesys gali sukelti nemalonius, nepageidaujamus, orumą žeidžiančius padarinius, trikdyti kitą bendruomenės narį darbo ar studijų aplinkoje, dėl ko jis gali nesugebėti tinkamai vykdyti savo pareigas.

12.4. Siekiant išvengti universiteto bendruomenės nariui nemalonaus, nepriimtino elgesio ir šio elgesio neigiamų padarinių, esant abejonėms, kad tam tikras elgesys gali būti nepageidaujamas arba gali priversti kitą universiteto bendruomenės narį jaustis nepatogiai, žeminti jo orumą, rekomenduotina iš anksto pasiteirauti, aptarti su juo ar kitais bendruomenės nariais, ar tam tikras elgesys, bendravimo forma yra priimtini.

12.5. Nebūti pasyviu universiteto nustatytą tvarką pažeidžiančio elgesio stebėtoju ir imtis aktyvių veiksmų tokiam elgesiui sustabdyti.

12.6. Patyrus elgesį, turintį priekabiavimo požymių, patartina ramiai, mandagiu tonu pasakyti ar kitaip pareikšti taip besielgiančiam asmeniui, kad šis elgesys yra nepriimtinas ir turi būti nutrauktas.

12.7. Jeigu priekabiavimas vyko kito universiteto bendruomenės nario atžvilgiu, rekomenduotina padrašinti jį prabilti apie tai, paskatinti kreiptis į šiuos veiksmus atlikusį asmenį ir nedelsiant jam pareikšti, kad toks elgesys yra nepageidaujamas.

13. Universiteto bendruomenė ir naujai į darbą ar studijas priimti asmenys turi būti pasirašytinai informuojami apie tai, kokia yra universiteto vykdoma politika dėl kovos su priekabiavimu ir ją įgyvendinanti tvarka: kas yra seksualinis priekabiavimas, kokios yra pranešimo apie jį formos ir nagrinėjimo procedūros.

14. Universiteto bendruomenei ir atsakingiems už priekabiavimo prevencijos įgyvendinimą asmenims turi būti numatytos šios informavimo priemonės (nebaigtinis sąrašas):

14.1. Universiteto aplinkoje (pvz., fakultetuose, institutuose, katedrose ir kituose padaliniuose, studentų bendrabučiuose) išplatinti lankstinukai, kuriuose aiškiai apibrėžiami priekabiavimo požymiai ir jo nagrinėjimo procedūros.

14.2. Paskelbta esminė informacija universiteto studentams skirtuose informaciniuose leidiniuose (pvz., studento giduose / vadovuose, darbo kalendoriuose). Tokią informaciją taip pat galima skelbti leidiniuose, skirtuose bendrojo ugdymo mokykloms, mokiniais ar jų tėvams. Svarbu pateikiamoje informacijoje aiškiai nurodyti esamą kovos su priekabiavimu tvarką, vykdomas priemones ir asmenį ar universiteto padalinį, kuris galėtų suteikti išsamią informaciją kiekvienam besikreipiančiajam.

14.3. Paskelbta esminė informacija apie priekabiavimą universiteto interneto svetainėje. Ši informacija turi būti greitai ir nesunkiai randama. Tam universiteto interneto svetainėje rekomenduojama sukurti skiltį, kurioje būtų skelbiama aktuali informacija apie universiteto vykdomą prevenciją.

14.4. Kiekvieno universiteto bendruomenės nario sutartyje su universitetu turi būti nuostata apie universiteto vykdomą kovos su priekabiavimu tvarką ir jos įgyvendinimo programą.

15. Universiteto bendruomenei ir atsakingiems už priekabiavimo prevencijos įgyvendinimą asmenims turi būti numatytos šios švietimo priemonės (nebaigtinis sąrašas):

15.1. Priekabiavimo prevencijos programos mokymai. Mokomoji medžiaga apie seksualinį priekabiavimą nėra laikoma seksualiniu priekabiavimu.

15.2. Į studijų dalykus integruotos žinios apie priekabiavimą (pvz., profesinė etika, organizacijų etika).

15.3. Diskusijos, forumai.

IV. KONSULTAVIMAS IR PRANEŠIMAS

16. Jeigu universiteto bendruomenės narys susidūrė su priekabiavimo atveju, jis gali:

16.1. Teikti pranešimą atsakingam asmeniui ar išorės institucijai, jeigu jis turi pagrįstų įrodymų, kad su juo buvo elgiamasi pažeidžiant universiteto seksualinio priekabiavimo

prevencijos politikos nuostatas. Būtina pranešti kaip įmanoma anksčiau, kad priekabiavimo atvejis būtų nedelsiant išnagrinėtas [D7].

16.2. Konsultuotis neteikdamas oficialaus pranešimo (pvz., pasitelkdamas diskusiją ir formalų tarpininkavimą) [D9].

16.3. Teikti oficialų pranešimą universiteto atsakingam asmeniui ar kompetentingai institucijai, jeigu priekabiavimas neužkardomas naudojantis neformaliomis priemonėmis. Neformalių priemonių spektrą priekabiavimo atvejo nagrinėjimui ir užkardymui reglamentuoja patys universitetai savo vidiniuose dokumentuose [D8].

17. Jei universiteto bendruomenės narys mano, kad jis patyrė priekabiavimą, pirmiausia jis turėtų kreiptis į universiteto atsakingą asmenį dėl tokio atvejo nagrinėjimo [D2].

18. Pranešimas teikiamas universiteto paskirtam atsakingam asmeniui ar valdymo organui. Jei pranešama apie universiteto rektoriaus priekabiavimą, toks pranešimas perduodamas Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai [D4].

19. Šalys (Nukentėjusysis ir skundžiamasis) turi būti skatinamos nagrinėti pranešimą apie galimą priekabiavimo atvejį dalyvaujant universiteto specialistams (pvz., psichologui, tarpininkui, konsultantui ar kitam universiteto paskirtam atsakingam asmeniui, kurio kompetencijai priskirtas yra nagrinėjimo procedūros vykdymas) [D3].

20. Daugeliu atvejų universiteto bendruomenės narys, norintis pateikti pranešimą apie priekabiavimą, privalo atskleisti savo tapatybę.

21. Universiteto studentai ir alumnai gali anonimiškai pranešti universiteto atsakingam asmeniui apie patirtą priekabiavimą universiteto aplinkoje [D8].

22. Tyrimas gali būti pradedamas ir tada, kai skundžiamasis nežino nukentėjusiojo tapatybės, kad galėtų tinkamai reaguoti į pranešimą, arba kai pakanka įrodymų, kuriais grindžiamas pranešimas apie priekabiavimą, ir gali būti užtikrintas sąžiningas pranešimo tyrimo procesas [D8].

V. PRANEŠIMO NAGRINĖJIMAS

23. Universiteto paskirti atsakingi asmenys ar valdymo organas privalo nedelsdami inicijuoti universiteto bendruomenės nario pranešimo apie priekabiavimą nagrinėjimą ir užtikrinti jo nagrinėjimo išsamumą, nešališkumą ir konfidencialumą.

23. Pranešimo nagrinėjimo reaktyvumo ir nešališkumo principai įgyvendinami ir tais atvejais, kai numatytas [D3]:

23.1. Studentų ir jų tėvų bei darbuotojų informavimas apie procedūrą ir galimybes teikti pranešimą kompetentingoms institucijoms.

23.2. Procedūros taikymas pranešimui apie tariamą darbuotojų, kitų studentų ar trečiųjų šalių priekabiavimą.

23.3. Tinkamas, patikimas ir nešališkas pranešimo ištyrimas, įskaitant galimybę kviesti liudytojus ar pateikti kitus įrodymus.

23.4. Nustatyti ir pagrįstai greiti pagrindinių pranešimo nagrinėjimo etapų terminai.

23.5. Nukentėjusiojo ir skundžiamąjo informavimas apie priimtą sprendimą dėl pranešimo.

23.6. Užtikrinimas, kad universitetas imsis veiksmų užkirsti kelią priekabiavimo atvejų pasikartojimui ir, kur įmanoma, – priemonių eliminuoti ar sumažinti diskriminacijos sukeltą poveikį nukentėjusiajam ir kitiems asmenims.

24. Pranešimo nagrinėjimo tikslas – surinkti duomenis, leidžiančius padaryti pagrįstą išvadą, kad priekabiavimo veiksmai buvo įvykdyti arba kad tokių duomenų nėra (jų nepakanka) [D9].

25. Pranešimas gali būti pateikiamas ne tik raštu, bet ir žodžiu (tokiu atveju pokalbis turi būti protokoluojamas, tačiau konfidencialumas turi būti išlaikomas) [D9]. Esant pasikartojantiems atvejams, pranešimų registravimas padeda lengviau juos identifikuoti ir tirti.

26. Rekomenduojama, kad universitetas nusistatytų priekabiavimo atvejų nagrinėjimo senaties terminą. Šis terminas turėtų būti ne trumpesnis nei vieneri metai nuo veiksmų, kuriais galimai buvo atliktas šiose gairėse numatytas pažeidimas.

27. Gavę nukentėjusiojo pranešimą, universiteto atsakingi asmenys turi informuoti abi šalis apie universiteto kovos su priekabiavimu tvarką, pranešimų nagrinėjimo procedūras ir pranešimui nagrinėti paskirtą (-us) asmenį (-is) [D10]. Tokia pati informavimo procedūra turi būti taikoma ir apeliacijos nagrinėjimu atveju [D10].

28. Tiek nukentėjusiajam, tiek skundžiamajam turi būti suteikta galimybė prašyti, kad pranešimui nagrinėti paskirtas asmuo (-enys) būtų pakeistas (-i), jei šio (-ių) asmens (-ų) dalyvavimas nagrinėjant pranešimą gali sukelti interesų konfliktą. Abi šalys taip pat turi būti informuotos, kad, joms pageidaujant, jos gali turėti patarėją [D10].

29. Visi universiteto bendruomenės nariai turėtų bendradarbiauti ir, jei turi bet kokios reikšmingos informacijos, susijusios su galimu priekabiavimu, ją pateikti nepriklausomai nuo to, ar vyksta konsultacija, ar pranešimo nagrinėjimas. Bet kuris universiteto bendruomenės narys, manantis, kad tapo priekabiavimo auka, turėtų apie tai pranešti ir bendradarbiauti tiriant atitinkamas veikas ir priimant dėl jų sprendimus [D5].

30. Tiek nukentėjusiajam, tiek skundžiamajam turi būti sudaryta galimybė patiems nuspręsti, ar jie sutinka dalyvauti nagrinėjant pranešimą. Vienai ar abiem šalims atsisakius dalyvauti, atitinkama (-os) šalis (-ys) turi būti informuota (-os), kad, nepaisant to, pranešimas bus nagrinėjamas ir priimamas sprendimas remiantis turima informacija [D10].

31. Pranešimas turi būti nagrinėjamas, kiek įmanoma, laikantis diskretiškumo ir teisingumo principų abiejų šalių atžvilgiu, rodant joms deramą pagarbą ir nepažeidžiant jų orumo. Visi su pranešimo nagrinėjimu ir duomenų rinkimu susiję pokalbiai turi būti įrašomi ir transkribuojami, prieš tai apie šią tvarką informavus apklausiamus asmenis [D10].

32. Priekabiavimas turi būti vertinamas atsižvelgiant į aplinkybių visumą: pobūdį, dažnumą, intensyvumą (konfrontacijos laipsnį), vietą, kontekstą, trukmę [D7].

33. Jei atlikus pradinį pranešimo nagrinėjimą nustatoma, kad pranešimas yra nepagrįstas ar stokojama įrodymų, nagrinėjimas gali būti nutraukiamas nesiimant jokių tolesnių veiksmų [D6].

34. Universitetas turi išnagrinėti pranešimą apie priekabiavimą ir pateikti sprendimą per du mėnesius nuo jo gavimo datos. Jei atvejis yra labai sudėtingas (pvz., reikia apklausti daug liudininkų; nukentėjusysis, skundžiamasis ir / ar liudininkai yra sunkiai pasiekiami; lygiagrečiai yra atliekamas policijos tyrimas; nagrinėjimas turi būti atidėtas dėl susijusių asmenų atostogų ar nenumatytų aplinkybių), nagrinėjimo laikas gali būti ilgesnis, negu rekomenduojama [D10].

35. Universitetas turėtų stengtis suteikti bet kuriai iš šalių psichologo, sveikatos priežiūros, apsaugos paslaugas ar kitą pagalbą universiteto teritorijoje, taip pat informuoti, kur tokia pagalba gali būti suteikiama už jo ribų.

36. Universitetas privalo imtis visų reikiamų priemonių, kad pranešimą pateikęs (-ę), parodymus davęs (-ę) ir pranešimą nagrinėjęs (-ę) asmuo (-enys) būtų apsaugoti nuo bet kokių galimų atsakomųjų veiksmų. Universitetas taip pat privalo imtis atitinkamų veiksmų siekdamas užtikrinti, kad su asmeniu, kuris galimai ėmėsi atsakomųjų veiksmų, bus elgiamasi teisingai [D7].

VI. KONFIDENCIALUMO PRINCIPO ĮGYVENDINIMAS

37. Universitetas privalo, kiek įmanoma, gerbti asmens pasirinkimą neteikti pranešimo ir išlaikyti pranešimo apie galimą priekabiavimą konfidencialumą. Išskirtiniais atvejais, teisės aktų nustatyta tvarka ar kai yra didelės žalos pranešimą pateikusio asmens ar kito asmens sveikatai ar saugumui rizika, atsakingo asmens išimtinu teikimu universitetas gali pasirinkti atlikti vieną ar abu veiksmus [D6]:

37.1. Perduoti gautą informaciją tyrimą dėl priekabiavimo atliekančiam asmeniui. Šiuo atveju apie pažeidimą informavęs asmuo turi teisę nedalyvauti tolesniame nagrinėjime.

37.2. Informuoti trečiąsias šalis (pvz., Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybą, policiją, vaikų teisių apsaugos institucijas).

38. Konsultacija ir pranešimas apie priekabiavimą yra konfidencialūs, išskyrus tuos atvejus, kai:

38.1. Universitetas privalo atskleisti informaciją išorės institucijoms [D6].

38.2. Kyla tiesioginė grėsmė pranešėjo ar kito asmens sveikatai ar saugumui [D9].

38.3. Gaunami keli susiję pranešimai to paties asmens atžvilgiu ir yra pagrindo manyti, kad gali kilti grėsmė kitų asmenų sveikatai ar saugumui [D9].

39. Universitetas ir atsakingi asmenys privalo užtikrinti aukščiausią konfidencialumo lygį pokalbių su nukentėjusiais, skundžiamaisiais ir liudytojais metu [D5].

40. Universitetas turi laikytis protingumo principo užtikrindamas konfidencialumą: universiteto bendruomenės nariai skatinami pranešti apie priekabiavimą, net jeigu jie pageidauja išlaikyti konfidencialumą, tačiau dėl to universitetas negali patekti į tokią situaciją, kai negalės vykdyti savo įsipareigojimų užkirsti kelią tolesniam priekabiavimui arba juo apkaltinti asmenys negalės tinkamai save apginti. Turi būti gerbiamas nukentėjusiojo noras neatskleisti savo tapatybės, tačiau tik tuo atveju, kai universitetas ir be to gali vykdyti savo įsipareigojimą atlikti tyrimą dėl priekabiavimo ir imtis veiksmų, kad būtų užkirstas kelias tolesniam priekabiavimui [D3].

VII. SANKCIJŲ TAIKYMAS

41. Pranešimus apie priekabiavimą nagrinėja universiteto atsakingas asmuo arba valdymo organas pagal universiteto akademinės etikos kodeksą ar kitą vidaus dokumentą. Konstatavus pažeidimą, rektorius ar jo įgaliotas universiteto bendruomenės asmuo priima sprendimą

dėl poveikio priemonių (nuobaudų) taikymo remiantis Lietuvos Respublikos darbo kodekso ar universitetų vidinių dokumentų nuostatomis (šviečiamosios, auklėjamosios ar kt. poveikio priemonės). Rektoriui nuobaudas skiria universiteto taryba.

42. Nuobaudos taikomos darbo įstatymų arba universiteto mokslo, meno veiklą ir studijas reglamentuojančių dokumentų nustatyta tvarka.

VIII. APELIACIJOS TEIKIMAS

43. Universitetas raštu informuoja nukentėjusį ir skundžiamąjį apie priimtą rektoriaus sprendimą ir galimybes skusti sprendimą įstatymų nustatyta tvarka. Universitetas turi suteikti galimybę teikti apeliaciją dėl atsakingo asmens išvados apie (ne)nustatytą pažeidimą universiteto nustatyta tvarka. Taip pat nukentėjusysis ir skundžiamasis gali kreiptis į kompetentingą instituciją (pvz., Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybą, Darbo ginčų komisiją, teismą).

ŠALTINIAI

- [D1] *Policy on preventing sexual and gender-based harassment*. Ontario Human Rights Commission. Approved January 27, 2011; updated May 2013. *Note: The document was translated by Working group of LURC and was not reviewed for accuracy by the Ontario Human Rights Commission.* Prieiga per internetą: <http://www.ohrc.on.ca/en/policy-preventing-sexual-and-gender-based-harassment-0> [2020-03-03]
- [D2] *Guidance Note: Wellbeing and Safety*. Tertiary Education Quality and Standards Agency, Australian Government (TESQA). Version 1.2 (8 January 2018). *Note: The Commonwealth Coat of Arms is restricted.* Prieiga per internetą: <https://www.teqsa.gov.au/latest-news/publications/guidance-note-wellbeing-and-safety> [2020-03-03]
- [D3] *Sexual Harassment Guidance: Harassment of Students by School Employees, Other Students, or Third Parties*. U.S. Department of Education. Approved March 13, 1997; revised October 16, 2015. Prieiga per internetą: <https://www2.ed.gov/about/offices/list/ocr/docs/shguide.html> [2020-03-03]
- [D4] *Priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo ar persekiojimo prevencijos taisyklės*. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, 2018. Prieiga per internetą: <https://www.lygybe.lt/lt/naujienos/nauja-tvarka-apsaugos-darbuotojus-nuo-priekabiavimo/947> [2020-03-03]
- [D5] *Duty of Respect and Right to Dignity*. University College Cork, n.d. Approved February 14, 2012. Prieiga per internetą: <https://www.ucc.ie/en/edi/policies/uccpolicies/> [2020-03-03]
- [D6] *University Policy on: Sexual Misconduct*. UP07/16. University of Western Australia. Approved November 1, 1992; revised July 31, 2017. Prieiga per internetą: <https://www.hr.uwa.edu.au/policies/policies/conduct/sexual-harassment> [2020-03-03]
- [D7] *Standard Practice Guide Policies: Sexual Harassment*. University of Michigan. Approved December 1, 1993; the draft revised policy October 4, 2019. *Note: The date of the policy and that this policy is in the process of review and revision. The draft revised policy available on:* <https://sexualmisconduct.umich.edu/umbrella-policy/> [2020-03-03]
- [D8] *Student sexual misconduct policy*. University of Sydney. Last updated August 1, 2018. Prieiga per internetą: <https://sydney.edu.au/students/sexual-assault.html> [2020-03-03]
- [D19] *Harassment and victimisation*. Stockholm University, n.d. (2015) Prieiga per internetą: <https://www.su.se/english/education/during-your-studies/your-rights-and-responsibilities/equal-treatment-of-students-1.449671> [2020-03-03]
- [D10] *Student Sexual Misconduct Policy and Procedures*. Rensselaer Polytechnic Institute. Revised August 2018. Prieiga per internetą: <https://sexualviolence.rpi.edu/sites/default/files/Student%20Sexual%20Misconduct%20Policy%20%20rev%20August%202017.pdf> [2020-03-03]
- [D11] *Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2017 m. gruodžio 19 d. išvada dėl Seimo nario Kęstučio Pūko veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai*. Prieiga per internetą: <https://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta1771/content> [2020-03-03]

PRIEDAS

Kaip cituoti?

Harvardo citavimo stilius

Janutėnienė, J., Braziulienė, A., Cibulskienė, J., Berkmanas, T., Kližentis, V., Kazlauskaitė, V., Žilinskaitė, V., Vaičaitis, V., Toleikienė, R. (2020). *Seksualinio priekabiavimo prevencijos ir atvejų nagrinėjimo gairės*. Vilnius: Lietuvos universitetų rektorių konferencija.

Leidimai išversti į lietuvių kalbą saugomi LURK sekretoriatoje.
Leidimus suteikusios organizacijos neatsako už vertimo kokybę.

Kalbos redaktorė Ilma Dunderienė